

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krome na leto, za pol leta dve kroni, za četrt leta eno kromo; za člane zvezinih zadrug po tri krome na leto. — Posamezne številke 20 vin.

:: Telefon štev. 216. ::

C. kr. poštne hran. št. 64 846
Kr. ogrsko „ „ „ 15.649

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca. — Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cena inseratom po 30 vinarjev od enostopne petit-vrste, za večkratno inseracijo po dogovoru.

Vsebina: Denarni trg in zadružništvo. Občni zbor štajerskega pododbora Zadružne zveze v Ljubljani. Zapisnik skupštine Zadružne Sveze u Spljetu. Reforma ljudske šole v prilog kmetijstvu. Listna uš in njeno zatiranje. Čuvanje vina za domaču porabo. Vabila na občne zборе. Bilance.

Denarni trg in zadružništvo.

O tem zanimivem in aktualnem predmetu je razpravljal na občnem zboru štajerskega pododbora Zadružne zveze v Ljubljani Zvezin predsednik dr. J. E. Krek in podajemo iz njegovega govora nekatere glavne misli.

Živimo v času, ko se skuša v vseh silami industrijalizirati državo. Še ni dolgo tega, ko je imela Avstrija agrarni značaj. Zdaj se pa dela z vsemi močmi, da bi se to spremenilo. Ustanavljajo se nove banke, že obstoječe zvišujejo svoj kapital za ogromne vsote, povsod se govori že samo o desetoricah in stotinah milijonov. Vse te banke pa nalagajo svoje kapitale v industriji, ki nudi radi visoke konjunktore in tesnih kartelov visoke dobičke. Zanimivo je, kako je naš notranji gospodarski položaj v ozki zvezi z zunanjo politiko. Združeni smo z Nemčijo in z Italijo. Nemčija rabi ves svoj denar za domačo industrijo. Italija pa sama nima nič. Tako pride, da mi radi naših političnih zaveznic ne dobimo nikakega denarja iz svetovnega trga. Naša industrija potrebuje pa radi živahnega razvoja veliko denarja. Ker ga ne dobi od zunaj, skuša združiti in vporabiti za svoje namene ves domači

odvišni denar. Kakor že rečeno, industrija zelo veliko nese. Vsled tega pa plačuje denar zelo dobro. Posledica tega je, da iščejo banke denar, kjer ga le morejo najti in pod najugodnejšimi pogoji za vlagatelje. V solidnih bankah se plačuje 5% obresti, ali pa še višje. Nič čuda, če banke vlečejo in se jih tudi mali varčevalci vedno bolj poslužujejo. Povsod, tudi v bolj revnih deželah, se odvijajo bančne podružnice, ki vsrkavajo va-se denar kot goba vodo. V zasmeh vsemu zdravemu gospodarstvu se vporablja denar malih ljudi za industrijo, kmetu pa manjka denarja za najpotrebnejši kruh. Tako vidimo, kako škodljivo vpliva naše politično zavezništvo na naš narodnogospodarski položaj. Naša zveza z Nemčijo je za nas skrajno slaba. Mi se ne družimo s sosedom, od katerega bi imeli kaj gospodarskih koristi, ampak nasprotno: od katerega imamo gospodarsko škodo. Če se bodo zadnja pogajanja posrečila in bo prišlo med Rusijo in Nemčijo do zbližanja, potem bi se znale razmere nekoliko izboljšati. Kot zavezniki bi stopili tudi mi Rusom in posredno tudi Franciji bližje in naši industriji bi bile zopet odprte svetovne blagajne francoskega denarnega trga.

Dokler se pa to ne zgodi, se moramo na druge načine varovati proti škodljivim vplivom bank! Zahtevati moramo, da se ustanavljanje bank in pa bančnih podružnic prepove. Mi ne smemo dopustiti, da bi banke izsrkavale ves denar malih varčevalcev. Prvič bančno poslovanje ni tako sigurno kakor pri rajfajznovkah, ker je špekulacijsko in riskantno. Pri banki daje gotovost samo rezervni fond in akcijski kapital, pri rajfajznovkah pa jamčijo vsi člani in z vsem svojim premoženjem. Zato tudi pride pri bankah, če se špekulacije ne posrečijo, do velikih milijonskih izgub. Na drugi strani pa spravljajo banke posojilnice s tem, da skupljajo v svojih blagajnah ves denar, v vedno večjo odvisnost. Zlasti če se zadruga naslonijo na banke, pridejo v veliko nevarnost. Moravska Zadružna zveza je imela še pred leti nad 8,000.000 K odvišnega denarja, sedaj hodijo njeni funkcionarji okrog dunajskih bank prosit, da bi dobili vsaj nekaj denarnih sredstev.

Zahtevati se mora tudi, da bo državna kontrola nad bankami strožja, kakor je bila do sedaj. Sicer hodijo državni uradniki k sejam raznih bank, toda store pa nič. Ravno tako mora država postavnim potom bankam znatno omejiti pravico sprejemati vloge. Le na ta način se da ubraniti zadružništvo pred bankami. Toda vse to je samo bolj trenutno in odgovarja bolj le točasnemu položaju. Mi pa moramo gledati v bodočnost in skrbeti, da v take krize sploh nikdar več ne pridemo.

Država je stala ob zibelki kmetijskega zadružništva. Ona mu je pomagala na noge, zato je njena dolžnost, da ga ne zapusti na pol pota. Država mora skrbeti, da bo miren razvoj zadružništva zasiguran. Ustanoviti se mora državni kreditni zavod za zadružne zveze, ki bo vedno iz državnih sredstev lahko dal zadružništvu dovolj denarja na razpolago. Tak centralni kreditni zavod imajo na Pruskem, na Francoskem, v Bolgariji in ga moramo dobiti tudi mi. Samo na ta način se da obvarovati propasti zadružništvo, ki laborira sedaj že deloma na težkih razvojnih krizah. Napeti

položaj na denarnem trgu iz lanskega leta sedaj sicer pojenjuje, ampak razmere, kakor so bile, lahko kmalu zopet nastanejo. Da pa pridemo v okom vsem nevarnostim, mora država ustanoviti državni kreditni zavod, ki bo dal zadrugam kredit v težkih časih. Nezdrave razmere, kakor so sedanje, da se vporablja denar malih varčevalcev za industrijske špekulacije, morajo prenehati. Veljati mora načelo: „Kmečki denar za kmeta“.

V smislu dr. Krekovich izvajanj je bila od občnega zbora na predlog dr. Hohnjeca sprejeta naslednja resolucija:

„Skupščina štajerskega pododbora Z. Z. izjavlja:

1. Vlada je kot nadzorovalna oblast nad akcijskimi družbami soodgovorna za gospodarsko agitacijo, ki ž njo banke izkušajo tudi kmečki denar skupljati za-se in izrabljati za špekulacijske namene.

2. Vlada, ki je z državnim vplivom pospeševala povstane in razvoj poljedeljskega zadružništva, je dolžna, da ne ostane pri tem na pol pota in da ne pusti zadružništva v najvažnejši reči — v kreditnem vprašanju — brez pomoči.

Zato zahtevamo:

a) Vlada mora strožje postopati pri koncesijoniranju bank, zabraniti mora kvarno ustanavljanje bančnih podružnic, znatno jim mora omejiti pravico sprejemati vloge.

b) Ustanoviti se mora državni kreditni zavod za zadružne zveze, ki se mora zadostno financirati iz državnih sredstev.“

Občni zbor štajerskega pododbora Zadružne zveze v Ljubljani.

Dne 11. t. m. se je vršil v Mariboru občni zbor štajerskega pododbora Zadružne zveze v Ljubljani. Privabil je lepo in častno število najodličnejših mož iz vseh delov Spod. Štajerja. Razveseljivo je bilo videti, kako so možje-veljaki pazno sledili izvajanjem govor-

nikov in kako so bili res s srcem in dušo pri stvari.

Občni zbor je otvoril predsednik pododbora gosp. dr. Hohnjec. Pozdravil je došle zborovalce, v prvi vrsti predsednika Zadružne zveze poslanca dr. Kreka. V svojem nagovoru se spominja tudi dveh umrlih vrlih zadružnih delavcev, častitega gospoda župnika Tombaha in gospoda Terglava iz Polzele. Ohranjen naj jima bo časten spomin.

Za dr. Hohnjecem pozdravi skupščino g. dr. Krek, ki izvaja: Prinašam Vam pozdrave načelstva in vas zagotavljam, da gleda vseh 700 zadrug, ki so združene v Z. Z., z veseljem na napredek zadružništva na Štajerskem. Zahvala za lep razvoj štajerskega zadružništva gre v polni meri pododboru, ki si je znal s svojim preiščenim delom priboriti ugled in vpoštevanje pri vseh merodajnih krogih. Še celo poljedelsko ministrstvo občuje s pododborom kot samostojnim faktorjem. Štajerski pododbor je v polni meri izpolnil vse, kar je centrala pričakovala od pododborov. Hvala mu zato in naj ostane tako tudi v bodoče. Z naprej se ne bo treba baviti veliko s kreditno organizacijo, ker ta je že trdna in stoji dobro, tem več dela bo pa treba posvetiti živinorejskim, strojnim in kjer je mogoče mlekarskim zadrugam.

Po dr. Krekovem nagovoru je podal g. nadrevizor Vladimir Pušenjak poročilo o delovanju pododbora Zadruž. zveze vl. 1911.

Leto 1911 pomeni mejnik v razvoju našega zadružništva na Spodnjem Štajerskem. V tem letu se je na Spodnjem Štajerskem jasno pokazalo, katere organizacije so ustanovljene na pravi podlagi in imajo življensko moč v sebi in katere ne vzdrže — kriz, ker jim primanjkuje lastnih denarnih sredstev in so preobložene s tujim kreditom. Naše kreditne zadruge so sijajno prestale to poskušnjo, ni jim bilo potrebno izterjavati posojil in iskati dragega denarja pri bankah. Naše zadruge so še storile več; ker so mnoge posojilnice na Spodnjem Štajerskem, ki so včlanjene pri treh

drugih zvezah, odpovedale v veliki meri posojila, so naše posojilnice vsem dobrim in zanesljivim prošnjikom priskočile na pomoč in marsikaterega obvarovale velikih stroškov in sitnosti.

Leto 1911 pa pomeni mejnik v razvoju našega zadružništva tudi radi tega, ker so se v tem letu začele ustanavljati v večji meri nedenarne zadruge in so se iz vrst ljudstva samega porajale želje po ustanovitvi raznih nedenarnih zadrug. Nada, da bomo s smotrenim zadružnim delom, zlasti s prirejanjem tečajev, okrožnih zadružnih shodov, predavanj i. t. d., povzdignili smisel za zadružništvo, nas ni varala.

V letu 1911 so se vršile predpriprave za ustanovitev strojnih zadrug; tri take zadruge so se že ustanovile, nadaljne ustanovitve slede. S tem, da skušamo zadružnim potom odpomoči vedno naraščajočemu pomanjkanju delavskih moči in pripomoremo kmetijstvu do tega, da uporablja razne tehnične iznajdbe, storimo mnogo za napredek kmetijstva.

Organizatorično delo.

Ker smo razpredli zelo gosto mrežo rajfajznovk po celem Spodnjem Štajerskem, je zelo malo krajev, kjer bi bila potrebna ustanovitev denarnih zadrug. Delo za ustanovitev novih denarnih zadrug je radi tega precej ponehalo, ustanovili sta se leta 1911 le dve rajfajznovki, dve sta pristopili k naši organizaciji, dve nedenarni zadruge sta vsled združitve odpadli.

Leta 1911 šteje naša organizacija 105 zadrug, in sicer:

- 80 rajfajznovk,
- 13 posojilnic mešanega ustroja,
- 5 kmetijskih zadrug,
- 2 stavbinski zadruge,
- 2 pašniški zadruge,
- 1 osrednja zadruga za vnovčevanje živine in pospeševanje živinoreje,
- 1 mlekarska zadruga,
- 1 strojna zadruga.

Nismo samo napredovali po številu zadržug — temveč, kar je treba posebej naglašati, po stalnem izpopolnjevanju njihovega notranjega poslovanja in po doseganju vedno večjih uspehov. Več kot besede povedo sledeče številke:

V celi organizaciji je bilo združenih leta 1911 nad 25.000 članov, zadržuge so napravile nad 28 1/2 mil. kron prometa. Stanje hranilnih vlog je znašalo nad 19.000.000 K, kar je sicer precej, če pomislimo, da je izmed 93 posojilnic 66 posojilnic komaj 3, oziroma še manj let starih. Če pa primerjamo stanje hranilnih vlog s hranilnimi vlogami, katere so kmetje vložili v druge denarne zavode, zlasti hranilnice, vidimo, da nas čaka še mnogo dela.

Čistega dobička so napravile naše zadržuge že nad 80.000 K, rezervni fondi pa znašajo nad 507.000 K, kar je z ozirom na mlado organizacijo veliko. In zaupanje ljudstva do naših denarnih zavodov se zrcali v tem, da imamo ne le dovolj denarnih sredstev za posojilojemalce, temveč še razpolagamo z okroglo 2.300.000 K odvišnega denarja. Kdor pozna denarne razmere ve, da je to dejstvo velevažnega pomena za našo organizacijo.

Tudi v l. 1911 se je, kakor v prejšnjih letih, skrbelo za odgojo, oziroma za izpopolnjenje zadržugnih delavcev. V času od dne 8. do dne 15. januarja se je vršil zadržugni tečaj v Št. Lovrencu na Dravskem polju, katerega se je udeleževalo nad 50 mož in mladeničev iz celega Spodnjega Štajerja. V svrhu povzdige živinoreje sta se vršila dne 18. in 19. januarja zelo dobro obiskana živinorejska tečaja v Slovenjgradu in Rečici ob Savinji. V vseh socialnih tečajih se je predavalo o zadržugništvu in pa o kmečkem vprašanju. Zelo obnesla se je institucija okrožnih zadržugnih shodov. Vršili so se okrožni zadržugni shodi v Križevcih dne 29. oktobra, v Vidmu dne 1. decembra, v Ponkvi ob juž. železnici dne 14. decembra, v Veliki Nedelji dne 17. decembra, v Laporju dne 26. decembra. Dne 27. in 28.

decembra se je udeleževalo lepo število članov nadzorstva onih zadržug, pri katerih nadzorstvo ne posluje.

Razun teh tečajev in okrožnih zadržugnih shodov se je vršilo še 19 predavanj o raznih zadržugnih in agrarnih vprašanjih o priliki občnih zborov i. t. d. V drugem tečaju se je predavalo v bogoslovju redno vsak teden dvakrat zadržugništvu in knjigovodstvu rajfajzovk. Predavanj so se udeleževali gospodje četrtletniki.

Revizije in delovanje pisarne.

Revidiralo se je 48 zadržug in večkrat pregledale zadržuge, katere so ob priliki revizije izkazale večje nedostatke in se njim dala potrebna navodila. Naša želja, da se izvrše revizije pri zadržugah vsako leto, se ne bo mogla tako dolgo uresničiti, dokler ne dobimo več uradnikov na razpolago.

Pisarna je rešila vse došle dopise ter je opozarjala potom okrožnic vse članice na važne gospodarske zadeve. Ker je leta 1911 vladalo vsled suše veliko pomanjkanje sena na Češkem in v drugih deželah, a pri nas je bilo precej sena na prodaj, je zveza stopila v stik z češkimi zadržugnimi organizacijami ter pozvala svoje članice, naj poizvedo pri svojih udih, kedo in koliko sena ima na prodaj. Uspeh naše akcije je bil ta, da so takoj poskočile cene sena in so dobili naši kmetje mnogo več za seno, kakor bi sicer dobili, če bi naša zadržugna organizacija ne posegla vmes. Tudi pri akciji za nakup živine na Češkem, katero je priporočala kmet. družba v Gradcu, je naš pododbor, kateremu je c. kr. namestništvo v Gradcu poverilo vsa dela za Spod. Štajersko, sodeloval in izvršil veliko dela. Ker so merodajni krogi v Gradcu prišli glede akcije do drugega prepričanja, so isto opustili.

Tudi l. 1911 je pisarna uredila mnogim zadržugam knjige in jim sestavila računске zaključke, katero delo vzame pisarni skoraj ves čas v prvem polletju.

Naše nadalnje gospodarsko delo.

Organizacija denarnega združništva je skoraj popolnoma izvedena, začele so se ustanovljati razne nedelarne zadruge. To delo se bo nadaljevalo i v prihodnje. Če želimo doseči razbremenitev kmečkih posestev in hočemo osvoboditi naše ljudstvo tujega vpliva, moramo stremiti za tem, da ustanovimo velik kreditni zavod, ki bo dajal le hipotekarna posojila, ker posojilnice mešanega ustroja ne morejo vsem prošnikom ustreči, posojilnice rajfajznovke pa ne smejo podeljevati hipotekarnih posojil; posojilnice pa tudi ne morejo vsled tega, ker imajo visoko obrestovan denar na razpolago, po ceni podeljevati hipotekarnih posojil.

Čaka nas v bodočnosti še važna naloga: boj proti razkosavanju kmečkih posestev, boj proti razkosevalcem, kateri izkoriščajo slabe denarne ali osebne razmere kmečkih posestnikov, pregovore iste, da prodajo svoja posestva in delajo pri tem ogromne dobičke. Temu delu obračajo zadrugarji v drugih deželah vso pozornost; ohranitev kmečkega stanu pa tudi nam veleva, da jim sledimo.

V kratkem času obstoja pododbora se je mnogo doseglo. Vspehi, katere smo dosegli, nas ne smejo zadovoljiti, mi moramo stremiti naprej. Dosedanji vspehi posameznih zadrug pa morajo tudi poživiti zavest skupnosti, ker le v zvezi z drugimi zadrugami je bilo mogoče doseči krasne vspehe. Prešinjati nas mora zavest, da je dolžnost vseh zadrug skupno delovati, da ne smemo pozabiti skupnih ciljev, ter moramo pospeševati vsa stremljenja zveze in njenega pododbora. Trajni vspehi so nam le tedaj zagotovljeni, če ne bomo gojili separatističnih tendenc, temveč vsi složno težili za skupnimi cilji. Ne pozabimo na strogo uvaževanje priznanih združnih načel, katerim se ima združništvo zahvaliti za svoje velike vspehe!

Dr. Hohnjec se zahvali gospodu nadrevizorju za poročilo in otvarja debato. Udeležili so

se je: dr. Krek, dr. Hohnjec, Klenovšek, Pušenjak, dr. Korošec, Ozmec, Brenčič, Roškar, Munda. Dr. Krek je navajal zlasti napake, ki težijo naše združništvo kot pomanjkanje tujega denarja iz svetovnega trga, izrabljanje kmečkega denarja v špekulacije itd.

Po dr. Koroščevem predlogu se bo Združna zveza obrnila na ministarstvo s prošnjo, da bi vlada nastavila za Spodnji Štajer mlekarskega učitelja. Prosilo se bo ob enem tudi za sadjarskega učitelja.

Med debato je padlo mnogo pikrih in ostrih besed na račun deželnega odbora in deželnih potovalnih učiteljev, ki so mnogokrat naravnost nasprotni kmečki samopomoči in iz formalnih ozirov ali pa radi trmoglavosti nasprotujejo delovanju Združne zveze.

Pri volitvi odbora je bil enoglasno izvoljen stari odbor in sicer: dr. J. Hohnjec, preds. in odborniki: dr. A. Korošec, dr. K. Verstovšek, Ivan Gorišek, Josip Ozmec, kanonik M. Matek, dr. Ivan Benkovič, dr. Anton Jerovšek, dr. Josip Leskovar.

Za tem je podal gospod Pušenjak še nekaj navodil za odpravo raznih nedostatkov pri poslovanju zadrug.

Sledilo je predavanje dr. Kreka, ki ga prinašamo na uvodnem mestu.

Z zahvalo vsem zborovalcem in s pozivom na složno delo je dr. Hohnjec ob 1/2 1. uri zaključil lepo zborovanje.

Zapisnik skupštine Združne Sveze u Spljetu,

uknjižene zadruge s ograničenim jamstvom, držane u Spljetu dne 26. lipnja 1912. u 3 1/2 sata popodne u prostorijama Kršć. radničkog društva, sa ovim dnevnim redom:

1. Izvješće rada za god. 1911. pododbora svezina u Spljetu.
2. Čitanje i odobrenje združnoga pravilnika.
3. Saopćenje o izboru članova uprave Združne Sveze u Spljetu.
4. Izbor članova nadzornoga odbora Združne

Sveze u Spljetu. 5. Težačko pitanje, obzirom na naumljenu zakonsku osnovu kmetstva u Dalmaciji. 6. Akeija za bolju, eventualno i zajedničku, prodaju vina. 7. Slučajni prijedlozi.

Prisutni: 60 zadruga iz Dalmacije, osobno i po punomoći.

Svezin delegat za Dalmaciju dr. Ante Alfirević pozdravlja nazočne skupštinare i predstavlja svezina ravnatelja Ivana Travena i svezina odbornika Janka Jovana, oba iz Ljubljane.

Na to nazočni izaberu za predsjednika današnjeg sastanka dr. Alfirevića, za zapisničara Franu Ženka Donadinia, a za ovjerovitelja Tomislava Butkovića.

Predsjednik konstatuje, da je razaslano 90 poziva zadrugama u Dalmaciji i da se što osobno, što pravilnim punomoćima odazvalo 60 zadruga, prema tome već dovoljan broj za osnutak samostalne zadružne sveze.

Prelazi se na dnevni red.

Ad 1. Frano Ženko Donadini izvješćuje o pododborovu radu za g. 1911., koji izvještaj nazočni primaju do ugodnoga znanja.

Ad 2. Predsjednik čita pravilnik osnivajuće „Zadružne Sveze u Spljetu“, koji biva poprmljen sa popravcima izvršenim pod §§ 10. i 21. u smislu odluke 21. juna 1912. Posl. br. Firm. 313/12 c. k. okružnog kao trgov. suda u Spljetu.

Ad 3. Predsjednik saopćuje, da je na skupštini 20. veljače 1912. bila izabrana ova uprava: 1. dr. Ante Alfirević, prof. u Spljetu za predsjednika. 2. dr. Damjan Sokol, odvjet. kandidat u Spljetu za njegova zamjenika. 3. Marin Rabadan, profesor u Spljetu. 4. Milan Markovina, učitelj poljodjelstva u Spljetu. 5. dr. Mihovio Škvree, odvjetnik u Zadru. 6. dr. Ivan Buić, odvjetnik u Drnišu. 7. Pero Orepić, trgovac u Dubrovniku. Nazočni potvrguju taj izbor jednoglasno.

Ad 4. U nadzorni odbor bivaju takogjer jednoglasno izabrani: 1. Gajo Radunić, veletržac u K. Starome. 2. Stjepan Kalogerà, veleposjednik u Blatu. 3. Ante Mrduljaš, trgovac

u Spljetu. 4. Don Šimun Šimunić, dekan u Trilju. 5. Don Damjan Pavlov, župnik v K. Gomilici. 6. Tomislav Butković, upravitelj štedione u Spljetu. 7. Pavao Roca, predsjednik povrtljarske zadruge u Vodicama.

Ad 5. K ovoj tački učestvuju živo u raspravi dekan Šimunić, dr. Buić, profesor Rabadan i konačno dr. Alfirević, čiji prijedlog bi primljen jednoglasno, a glasi ovako:

I. „Današnji sastanak izrazuje svoju želju zastupnicima naroda i odlučujućim faktorima, neka bi se kmetско pitanje u Dalmaciji uredilo sporazumno med težacima i gospodom, te izrazuje svoje protivno mnijenje prema vladinom — u javnost iznesenom — nacrtu u pogledu kmetškoga pitanja za Dalmaciju, jer je manjkav i nepovoljan i po težaka i po gospodara.“

II. „Preporuča se svim svezinim članicama, neka čim prije sazovu svoje zadrugare na izvanrednu skupštinu i neka postave na dnevni red tačku: „težačko pitanje, obzirom na naumljenu zakonsku osnovu kmetstva u Dalmaciji“, te neka svoje zaključke dojavе Svezi. — Sveza će posebnim memorandumom popratiti sva mnenja i zaključke na kompetentno mjesto.“

Ad 6. K ovoj tački referira Gajo Radunić. Govori o dobroj rasprodaji vina, i po iskustvu i po dosadašnjim pokušajima može se reći, da je centralna prodaja vina neizvediva. Govori, kako bi se imao kod Sveze namjestiti jedan versirani činovnik, te bi Sveza mogla izvješćivati zadruga svake nedjelje o cijenama i o prodaji vina, iz česa će i trgovci uz težaka moći erpiti korist.

Učestvuju u raspravi dr. Alfirević i P. Maroević, te i Gajo Radunić, koji prilaže napisano svoje stručno mnijenje i koji konačno predlaže slijedeće:

Preporuča se zadrugama, učlanjenim u Svezi, da pristupe sa jednim godišnjim doprinosom od K 20 do 30 u svrhu da se megjusobnim informativnim načinom postigne bolje

i po članove zadruga korisnije unovčenje vina — toga našeg najvažnijeg proizvoda.

Primljeno jednoglasno.

Ad 7. Pod slučajnim prijedlozima govori se o: I. gospodarskim potreštinama. Govori ravnatelj ljubljanske Gospodarske sveze Janko Jovan, koji razlaže, kako će sa danom 1. augusta biti namješten kod Zadružne Sveze u Spljetu jedan činovnik-agent Gospodarske Sveze u Ljubljani o trošku i na račun ove zadnje. Zadruga će moći dati prednost Gospodarskoj Svezi u pogledu nabave svih gospodarskih i potrošnih potreština. Ovaj će činovnik biti eksponent Gospodarske Sveze, a poslovi će se sklapati isključivo na njen račun.

II. Ravnatelj svezin iz Ljubljane Ivan Traven odgovara zastupatelju blagajne u Šušurju u pogledu kredita. Revizor će imati pravo da izvijesti o stanju zadruga.

III. Predsjednik dr. Alfirević preporuča zadrugama, da sve oveće vjeresije nastoje konvertirati, navlastito one uknjižene u zemljišničkim knjigama, preko Zemljišno-Vjeresijskog Zavoda u Zadru, koji će prama obećanjima ići na ruku, a poslovi se i onako sada obavljaju brže. Time će zadruga dobiti onaj novac, koji je njima potrebit za njihov prometni rad, a koji je hipotekom bio dosad imobilizovan.

IV. Predsjednik nadalje preporuča zadrugu školu u Ljubljani. Šestmesečni kurs kod te škole traje od 15. oktobra do 15. travnja svake godine. Reflektanti mogu dobiti, ako su siromašni, pripomoć do K 150— i K 200—, a i Zemalj. Odbor u Zadru dava u tu svrhu K 100 potpore.

Reforma ljudske škole v prilog kmetijstvu.

Akoravno ima naša kranjska dežela eminentno kmetijski značaj, vendar se za povzdigo kmetijstva ni storilo do sedaj skoraj nič potom pouka v ljudski šoli. Le malo je učiteljev, ki so se iz ljubezni do ljudstva in naše lepe do-

movine trudili in svoje delo žrtvovali kmetijskemu pouku. Imamo pač nekaj častnih izjem, ki pa nikakor ne zadoščajo potrebam kmetskega stanu širom naše dežele. Če govorimo odkrito, moramo priznati, da potrebuje vsaka šola učitelja, ki bi se temeljito pečal s kmetijskim poukom v teoriji in praksi. Nasprotno je pa resnica, da noben faktor do polupretkelega časa ni storil potrebnih korakov, da bi se odpomoglo temu kričečemu nedostatku.

Na učiteljišču se v prejšnjih časih ni poučevalo razven bore malo teorije ničesar. Krajni šolski sveti niso povsod preskrbeli šolam potrebnih vrtov in zemljišč. Dežela ni dala na razpolago potrebnega denarja za pokritje pouka. Le c. kr. deželni šolski svet je dobil manjšo vsoto od dežele na razpolago za remuneracije učiteljem, ki so se pečali z kmetijskim poukom. In te male remuneracije niso zadoščale. Bilo je tako skromno plačilo, da ni moglo zbuditi veselja med učiteljstvom in vzpodbujati druge k resnemu delu.

Poglejmo kako skrbe trgovci in vsi, trgovce zastopajoči faktorji za trgovski naraščaj! In naši obrtniki? V vsakem večjem kraju imajo obrtniki svojo obrtno šolo, da jih vzgaja za obrtno stroko.

Kmetski naraščaj pa ni imel do sedaj nikake strokovne izobrazbe v ljudski šoli. Noben stan se ni zadovoljil edino le z splošno izobrazbo, ki jo nudi ljudska šola, temveč vsak stan stremi za popolnostjo v svoji stroki, to je za strokovno izobrazbo, le kmetskemu stanu nihče ni pomagal do višje izobrazbe.

„Saj ga oče uči orati, sejati, kositi, krmiti živino itd.“. Dobro. A to je navadno rokodelstvo. Kmet potrebuje pa več, mnogo več nego rokodelce. „Obrtnik, trgovec imata knjigovodstvo, spisje itd.“. Seveda. Ali pravi kmet mora tudi imeti svoje knjigovodstvo, če hoče vedeti, kako stoji, napreduje ali nazaduje. In svoje spisje mora tudi umeti, da ne bode za vsako malenkost hodil okrog iskat pomoči. Vidimo, da taki ugovori ne drže.

Sedaj pa pride več; kar obrtniku in trgovcu ni treba, kmet pa potrebuje tega nujno!

Vzemimo prirodopisje. Kaj se briga drug stan za ta predmet! Naš kmet pa ima v živalstvu med sesavci, metulji, žužki, dvoživkami, plazivci, ptiči itd. toliko prijateljev in sovražnikov, da potrebuje mnogo študij in pouka, predno vse spozna. Niti eden kmet ne pozna škodljivcev na sadju, ako ni bil v kmetijski šoli na Grmu. Koliko škodljivcev ima kmet v rastlinstvu! Kako škodo mu povzročajo razni zajedalci! Malokateri kmet ve, kaj je sentje, pozna njega lastnosti, razmnoževanje in zatiranje, da-si ga vsako leto britko čuti na žitu.

Sedaj pride kemija. Ta veda je neobhodno potrebna kmetovalcu. On obdeluje zemljo. Ali jo pozna? Nikakor ne! In vendar bi moral poznati njene sestavine, o katerih nas pouči kemija.

Če hoče gnojiti, poznati mora gnoj. Zopet kemija. Kolikokrat slišim kmeta tožiti, da umetno gnojenje ne pomaga nič, da še slabše raste trava. Če ga vprašamo, kako je gnojil, dobimo odgovor: „Poštupal sem“. Seveda ne more biti vspeha pri takem gnojenju, če se vrši enostransko. Da zemlja potrebuje fosforne kisline, kalija, dušika, apna, to mu ni znano, še manj pa, katera gnojila vsebujejo te snovi, ki so zemlji neobhodno potrebne. Ne ve, kaj vsebuje hlevski gnoj, kaj ima gnojnica v sebi. Kako naj potem vspešno gnoji?

Na šolskem vrtu sem dokazal, da lahko z umetnimi gnojili dosežemo lepšo zelenjad in okopavine, kakor s hlevskim gnojem. Treba je rabiti prava gnojila in v pravi množini. Pri današnji draginji gnoja — dvovprežni voz 10 do 12 K — je umetno gnojenje velike važnosti. O tem nas pouči zopet kemija.

Pride sadjereja. Obiskal sem tečaje, praktično gojim sadjerejo že 9 let, čitam vedno najnovejše knjige te stroke, a človek ne zna dosti nikdar. Sadjereja, ta važna panoga kmetijstva, je težka in zahteva mnogo pouka in prakse.

Poglejmo živinorejo! Zopet kemija, ki nas pouči o krmilih in sestavinah živalskega telesa; prirodopisje, ki nam kaže notranje organe in delovanje njihovo; računstvo, ki nas prepriča o vspešnem ali slabem gospodarstvu in o dohodkih, ki nam kažejo pravo ali slabo pot, po kateri hodi kmet. Komur ni znana potrebna veda iz kemije, tudi ne bo pojmoval, zakaj je tako in tako krmljenje potrebno, — kratko, on ne zna rediti živine.

Mislim, da je dovolj dokazov, koliko znanja potrebuje naš kmet za svoj stan.

Smelo vprašamo: Kateri stan potrebuje toliko temeljitega znanja, kakor kmetski stan? Kateri stan zahteva tako vsestranske naobrazbe za svojo stroko in to še poleg težkega telesnega dela?

Razvidno je, kako napačno je postopanje kmetovo s svojimi sinovi. Najbolj nadarjeni gre študirat, drugi k rokodelstvu, a oni, ki se najtežje uči, bo pa doma „na gruntu“. To je še dobro, da oče saj na prvorojenca kot takega nekaj drži, sicer bi bil vedno najmanj nadarjeni sin njegov naslednik.

Pripraviti moramo temeljito onega dečka, kogar smo namenili za naslednika na posesti; a vse to pa doseže le boljši otrok, ki ima veselje in nadarjenost.

Kmetijstvo ni rokodelstvo, kmetijstvo je umetnost.

To je uvidel deželni odbor, o tem se je prepričal deželni šolski svet, to so zahtevali razni strokovnjaki.

Vsled tega je dal deželni odbor inicijativo za posvetovanje o kmetijskem pouku, ki naj bi se vršilo po enketi. Ta enketa je bila sklicana na 30. in 31. maja v Ljubljano. Poklicani so bili vsi c. kr. okrajni šolski nadzorniki, ravnatelj kmetijske šole na Grmu g. Rohrmann, nadučitelji: Žirovnik iz Borovnice, Črnojoj iz Barja, Zupan iz Dolskega, Rus iz Bleda, Rant iz Radeč, Lavtižar iz Sp. Šiške in Lunaček iz Št. Ruperta. Deželni odbor je zastopal deželni odbornik dr. Zajec, učiteljšče pa profesor kmetijstva Verbič. Seje je

vodil c. kr. deželni šolski nadzornik gospod Fr. Levec.

Sklepi te ankete so bili za reformo ljudske šole v prilog kmetijstva dalekosežni, kojih izvršitev bo provzročila popolen preobrat v ljudski šoli.

Sklepi so bili sledeči:

1. Vsaka šola mora imeti šolski vrt, ki naj bo namenjen kmetijskemu pouku kot učilo za sadjarstvo, zelenjadarstvo, splošno kmetijstvo, evetličarstvo, oziroma čebelarstvo in gozdarstvo, v vinorodnih krajih tudi za vinogradništvo.

Šolski vrt ne bode priboljšek učiteljstvu, temveč le učilo za kmetijstvo.

2. Občina ima dolžnost nabaviti zemljišče za vrt, ga globoko prekopati (rigolati), ograditi, urediti in nasuti pota, napraviti vodnjak na vrtu, izkopati gnojno jamo, nakupiti potrebno kmetijsko in sadjarsko orodje, oziroma napraviti čebelnjak, kjer so pogoji dani.

3. Priprosta razdelitev vrta s poti v gredice naj prepreči preveliko razkosavanje zemljišča in tratenje sveta.

4. Vsak šolski vrt se razdeli v matičnjak in drevesnico. Matičnjak obsega polovico ali tretjino vrta. V njem se goji pritlično drevje vseh vrst in plemen, ki ugajajo dotičnemu podnebjju in razmeram in so najbolj priporočljivi za tisti kraj. Iz matičnjaka naj dobivajo kmetje šolskega okoliša cepiče najbolj priporočljivih vrst.

Pritlično drevje naj bo gojeno v pravih oblikah.

Kjer je vrt dovolj velik, tam naj se zasedi primerno število visokodebelnih dreves z uzorno vzgojeno krono. Pritlično drevje ne sme rasti v travi, oziroma plevelu, temveč mora biti zemljišče pod njim kultivirano (obdelano). Tudi visokodebelna drevesa naj imajo pravilni drevesni kolobar.

Da pridemo do enotnega in pravega imenovanja, mora imeti vsako drevo tablico z pravih pomoloških imenom.

Drevesnica se razdeli v letnike. V njej se vpelje kolobarjenje z 3 do 5 letnim počitkom.

Počivajoči svet ne sme ležati neobdelan, temveč na njem se goje razna zelenjad, da se svet zopet zagnoji in pripravlja z obdelovanjem za drevesnico.

S sadjerejo se pečajo dečki, z zelenjadarstvom pa deklice.

Matičnjak se mora pravilno gnojiti, kakor tudi visokodebelna drevesa, ako se nahajajo na vrtu.

5. Da se goji in dviga čut za lepoto, se rabatje ob potih zasade s cveticami, katere goje učenke. Tam naj dobe pridne učenke razna cvetlična semena, podtahnjence, cepiče itd., da si zasade domači vrt in si okrase z njimi okna.

6. Na vsakem vrtu je odločiti prostor za mešanec ali kompost. To je gnoj iz raznih odpadkov živalskih in rastlinskih, blata, pepela, plevela itd., kateri gnoj se godi s premetavanjem in polivanjem z gnojnico.

Za učence je velikega pomena, da se uče delati kompost in uporabljati gnojnico; koliko kronic bi si ljudje prihranili in koliko zemljišča vspešno gnojili, če bi skrbeli za domača gnojila in ne bilo bi treba toliko umetnega gnoja kupovati.

7. Na velikih vrtih se priredi sejalnica za iglavce. Na ta način bi šola poučevala kmetski naraščaj o vzgoji gozdnega drevja, dajala bi gozdne sadike, s katerimi bi ljudje pogozdili izsekane gozdne parcele.

Šola naj dvigne s poukom in vzgojo gozdnih dreves naše gozde.

8. Na primernih vrtih se bodo gojila razna plemena vrb, da se dvigne pletarstvo, ki se že v nekaterih krajih vspešno goji.

9. Šolski vrt ne sme biti manjši od 8 arov. Zadostno veliki vrtovi naj služijo kot preizkuševališče raznih rastlin.

10. Občina mora skrbeti vsako leto za gnojenje. Zato pa ima pravico do vzgojenega sadnega drevja, katero dogovorno z učiteljem-

vrtnarjem razdeli med potrebne in vnete sadjarje.

Jako je priporočati, da učenci dobe ob izstopu iz šole par drevesc iz šolskega vrta v spomin, da si jih posade na domačem vrtu.

Učitelj-vrtnar ima dolžnost, da odda krajnemu šolskemu svetu na leto najmanj 20 dreves od vsakega ara sveta, ki je namenjen za drevesnico.

11. Da se vrt ne oškoduje ob premetitvi učitelja-vrtnarja, ne izprazni in razproda, se sklene, da odhajajoči učitelj ne sme razven zelenjadi in enoletnih cvetic ničesar iz vrta vzeti seboj.

12. Ponavljavna šola se izpremeni v kmetijsko nadaljevalno šolo, ki bo skrbela s poukom pretežno za izobrazbo kmetijskega naraščaja; predmetje se morajo kolikor mogoče prilagoditi kmetijskim potrebam.

13. Šoli odrasli mladini se ustanove dvetletni kmetijski tečaji na vseh kategorijah šol, kjer so dani pogoji. Učiteljstvo pa si mora dobiti usposobljenost na učiteljišču, kjer bode izprašano po posebni komisiji, obstoječi iz strokovnjakov.

Ti tečaji trajajo od dne 1. oktobra do 31. marca in sicer po 3—4 ure na teden.

Poučevalo se bode:

- a) kmetijsko računstvo in knjigovodstvo,
- b) geometrija,
- c) prirodoznanstvo z ozirom na koristne in škodljive živali in rastline,
- d) kmetijsko spisje,
- e) kemija,
- f) združništvo.

Po mojem mnenju je pouk iz združništva za nas silno važen. Mnogo let delujem na polju združništva in prepričal sem se, da se je naše ljudstvo oprijelo združništva le v skrajni sili kot rešilnega čolniča, ne pa iz ljubezni in težnje po združništvu. Mnogo zadržmo morali starokopitnežem vsiliti.

In zgodilo se je, kar sem v spisih že večkrat poudarjal, da le šola more in mora v mladini vzbuditi in vzgojiti združnega duha.

Združništvo bo vspevalo in cvetelo le tedaj, ko bo ljudstvo hrepenelo po združnem delovanju, takrat bo rodilo še drugačen sad, ko bo težnja po združništvu prihajala iz ljudstva samega.

14. Šoli odraslim deklicam se ustanove gospodinjski tečaji v primernih krajih, kjer bode občina želela njihovo ustanovitev in kjer bodo pogoji dani.

Deklice bodo poučevale učiteljice v kuhanju, šivanju na roke in stroj, prikrojevanju, zelenjadarstvu in v splošnem gospodinjstvu.

Res je deželni odbor ustanovil razne gospodinjske šole in tečaje. Te pa imajo veliko hibo, da se morejo udeležiti le hčerke bolje situiranih posestnikov onih šol in tečajev. Veliko bolj so gospodinjskega pouka potrebne deklice ubožnih in malih posestnikov, ki se doma ne morejo skoro ničesar poučiti. Ubožen in mali kmet pa potrebuje tudi in še bolj dobre in tečne hrane, kajti imoviti jo že ima.

S tem sem na kratko opisal namene merodajnih faktorjev, ki teže po izboljšanju kmetijskega položaja, ob enem pa pojasnil svojim tovarišem nalogo, ki jih čaka v bližnji bodočnosti.

Zupan.

Listna uš in njeno zatiranje.

Marsikateri sadjerejec se je že prepričal, kako občutno škodo mu dela na sadnem drevju listna uš. Nekaj naših kmetov pa niti ne ve, zakaj mu boleha drevo, ki skoraj nič ne raste, temveč meži s hirajočimi mladikami. Opazil je tudi zvite in osvalkaste liste koncem mladik, a se ni brigal dalje za drevesce. Pač pa je obsodil mravlje, ki jih je videl laziti gori in doli po drevescu, vsega zlega na drevesu. Nasul je morda nekaj pepela okoli drevesca, da bi mravlje ne prišle na drevo.

Ni pa pogledal zvitih listov, ali koncev mladik, da bi zasledil pravega škodljivca, listno uš.

1.) Listna uš se nahaja na sadnem drevju, a tudi osobito vrtnice mnogo trpe po tej nadlegi.

Listne uši se neizrečeno hitro množe. Ena sama uš zaplodi v nekaj tednih nad tisoč zaroda, ako je vreme ugodno za njeno razmnoževanje. Maja in junija se prikažejo na konceh mladik in na spodnji strani listov v takem številu, da je čudno. Vidimo jih na mladikah in listih drugo tik druge, da pokrijejo mladike in liste. Rast mladik zastane in listi se prično kriviti in zavijati. Uši razjedajo na njih. Zdravo listje je neobhodno potrebno drevju, kakor človeku želodec. Ako pa pijejo sok iz mladik, jim vzamejo moč za daljno rast.

Listne uši so zelo različnih vrst. Tako razločujemo uši na hruški, jablani, češnji, breskvi, mareci itd., ki so vsaka druge vrste. Kdo jih ne pozna na bezgu? Vrtnice imajo zopet druge uši. So si sicer podobne, a razlikujejo se vendar po načinu življenja.

Dasi imajo razne uši različno življenje, vendar je njihovo zatiranje slično. Ko odpade listje, si ogledamo ona drevesa, ki so imela v poletju uši. Na mladikah bomo opazili drobne, črne pike. Če jih vzamemo v roko, čutimo v roki kot drobne trde, zelo majhne kroglice. To so jajčeca, ki jih je uš prilepila na mladike, da tam prezimujejo.

Ta jajčeca zatremo, ako razrečimo ilovico spomladi in s to gosto tekočino namažemo z jajčeci posejane mladike. Sušeča se ilovica izsrka vlago iz jajčec, deloma jih pa tudi zaduši. Ko ilovica odpade, so jajčeca uničena, kajti zaroda ne bo več iz njih.

To zatiranje je pa precej težavno v raznih razmerah. Zato imamo drugo, jako izborno sredstvo, takozvano kvasijevo tekočino. To si vsak sam lahko pripravi; ker je pa še tako poceni, pač ne sme biti noben sadjerejec brez nje.

Kvasijeva tekočina se napravi sledeče. V lekarni ali drogeriji kupimo 50 gramov kvasijevega lesa in 150 gramov mazavega mila. To stane malenkost 32 vinarjev. Za to množino potrebujemo 5 litrov vode, da oboje namočimo v njej. Namakati je treba 24 ur. Milo se popolnoma razpusti v vodi. Ko je dovolj namočeno, postavimo vse skupaj k ognju in

pusimo pol ure vreti. Ohlajeno tekočino precedimo na cedilu ali na kaki redki cunji in izborno učinkujoča tekočina je pripravljena. Kdor rabi več tekočine, vzame obojega razmerno več ali pa narobe, kar si vsak sam lahko izračuna.

Kako pa potem zatiram uši?

V kako plitvo skledo ali drugo posodo nalijemo nekaj kvasijeve tekočine, poiščemo mladike z ušmi in jih pomakamo vanjo.

To sredstvo sem preiskusil sam, zato jo prav toplo vsakomur priporočam. Mladiko podržimo kakih 10 sekund v tekočini in pomorili smo sigurno vse uši na listih ali mladikah.

To hitro učinkujoče sredstvo je izumel vrtnar N. Baumann v vrtnarskem zavodu ob Reni, za kar je bil odlikovan.

Na visoka drevesa pa brizgamo kvasijevo tekočino z ročno brizgalno, ker je nemogoče priti drugače do ušivih mladik. Seveda porabimo pri brizganju več tekočine, nego pri pomakanju mladike. Mnogo je vredno to, da tekočina mladikam v razvoju nič ne škoduje.

Drugi pa uši mečkajo ali „maste“. Je precej neprijetno delo, ki pa ima za mlad les in listje slabe posledice.

2. Ščitasta uš. Jeseni opazimo večkrat majhne, rjave in malim ščitom podobne izrastke po mladikah in vejicah. Ako ta ščitasti izrastek privzdignemo, vidimo nebroj drobnemu smodniku podobnih kroglic.

Te kroglice pokrivajoča stvar je samica, ki krije spodaj drobna in sluznata črna jajčeca kakor ščit, zato jo imenujemo ščitasta uš. Jeseni se je trdo vsesala v les, da krije čez zimo svojo bogato in nebrojno zalego, ki se na spomlad loti mladega lesa, se vsesa vanj in mu pije sok. Mladike vsled tega slabo rastejo in hirajo.

Včasih so pokončavali to uš po zimi s tem, da so s steklenim popirjem ali trdimi krtačami odrgnili zalego in les namazali z razredčeno ilovico ali beležem.

Sedaj pa uporabljamo rajše karbolinej, ki učinkuje sigurneje.

3. Krvava uš. To ime je dobila ta uš od tega, da dobimo krvavo rdečo tvarino, ako jo zmečkamo. Krvava uš napade samo jabolka in se naseli najrajše na ranah in na mladih pogankih v velikih množinah. Sede druga tik poleg druge in so zavite v snežno belo, fini pajčevini podobno tvarino. Vsled te bele barve jo je prav lahko opaziti.

Na mladikah ovirajo z izsesavanjem soka rast, na ranah provzročujejo bolehanje, mesto da bi se rana zacelila. Nasledek tega bolehanja je pogosto rak na drevesu.

Ako je drevo zelo napadeno, mu uši izsesajo ves sok, da drevo v vseh delih začne hirati in bolehati. Po vejah vidimo grčaste izrastke povsod, kjer je uš pričela svoje delo.

Razmnoževanje krvne uši je silno hitro, kakor pri vseh ušeh sploh. To razmnoževanje pospešujejo krilate uši, ki prelete z drevesa na drevo, iz sadovnjaka na sadovnjak in napadejo druga drevesa. Včasih jih je toliko, da so vse mladike spodaj bele. Čudno je pa to, da napadejo le posebna jabolčna plemena. Tako jim je najljubša angleška zlata parmena, med tem ko se za druga plemena niti ne zmenijo. Še bolj čudno je pa to, da je krvna uš včasih strašna šiba za sadjerejca, ki pa naenkrat sama izgine in se ne prikaže več let tam.

Ta nevarni sovražnik našemu sadnemu drevju se mora takoj napasti, ako hočemo njegovo razmnoževanje preprečiti. Posamezna drevesa se še očedijo tega škodljivca, a gorje, če je napadel ves sadovnjak!

Posamezna napadena drevesa je najbolje posekati in sežgati.

S sredstvi, ki jih uporabljamo v boju proti drugim ušem, ne opravimo dosti ali nič, ker jih krije in ščiti ona bela tvarina. Zato je najboljšje, da nadzorujemo drevesnico in sadovnjak že zgodaj spomladi; ter jih povsod in takoj, ko se pojavijo, z mečkanjem ali „mastenjem“ pokončamo.

Kjer so bile uši, je tudi rana na lesu. V to rano se skrrije zarod in je zavarovan proti milu in drugim sredstvom. Zato namažemo

ona mesta, kjer smo zmastili krvni uši, prav previdno s karbolinejem.

Kaj pa mravlje? So pri vsem nedolžne. One si iščejo le hrane na raznih ušeh. Mravlja stisne uš, ta pa izpusti za mravljo prav sladek sok, ki ga mravlja strastno posrka.

Koliko temeljitega znanja je treba našemu kmetu, vidimo čim dalje bolj. Pustimo nadarjene otroke na domu. Kmetija potrebuje razumnega, ne samo pridnega gospodarja.

Upanje, da se naše kmetijstvo dvigne na višjo stopnjo, ko se vpelje kmetijski pouk v šole in se ustanove kmetijski nadaljevalni tečaji, kakor jih je sklenila zadnja anketa, katere član je bil tudi podpisan. Z nameravano preosnovo pouka v ljudskih šolah v prilog kmetijstva hočem seznaniti čitatelje v posebnem članku. Ta preosnova bo segla globoko v meso našega naroda in nam obeta lepšo in veselejšo bodočnost.

Zupan.

Čuvanje vina za domačo porabo.

Kako je poznato, Istra je vinorodna zemlja, koja daje izvrzne vrsti vina, koja se mogu takmiti sa svim vinima drugih pokrajina, samo kad bi ih se racionalnije pripravljalo i čuvalo. Izostaviti ćemo za ovaj put pripremljanje i čuvanje vina opredjeljenog za trgovinu, pošto bi nas to na dugo zavelo, već ćemo se ograničiti, kako bi mogli sačuvati kupicu dobra vina za domaću porabu. Opazili smo naime i kod bolje stojećih obitelji, kako više puta dodje na stol njihovo vlastito vino, tako loše uzdržano, da je prava grijehota. Takvo vino, ne samo da može štetiti probavi i uopće zdravlju onoga, koji ga pije, nego dapače kroz dalju uporabu takva vina izgubi onaj koji ga pije, svaki dobri ukus, tako da kasnije ne može razlikovati dobro vino od lošega. A to je za prodavača veliko zlo, ako izgubi okus vina. Tada neće moći razlikovati zdravo od bolesnoga, te time više puta zaprečiti već u početku daljnje širenje bolesti, odnosno izliječenja.

Prije nego li navedemo, kako se može uzdržati potpuno zdravo vino, određeno za kućni potrošak, razmatrajmo zašto ono vino, koje se drži u napol punim posudama ili slabo zatvorenim, obično ide, kako se reče, na visoko (postane ljuto). Kako je poznato, uzrok da se vino pokvari, treba tražiti u naj-sitnijim bićima, za prosto oko nevidljivim, al ipak živima, takozvanim mikrobima, sličnim onim mikrobima, koji izravnije napadnu na čovjeka, te mu pokvare zdravlje.

Klice svih bolesti dodju u vino ili sa istim groždjem, ili sa posudama, u kojima se drži vino, ili pak sa samim zrakom. Medjutim ne dostaja tim klicama za njihov razvitak, da samo unidju u vino, nego one potrebuju posebne uvjete, da se mogu razvijati, inače ostaju neškodne. Ti uvjeti su različiti: visoka temperatura prostorija u kojima se nalazi vino, neposredni doticaj zraka sa površjem vina, maleni postotak alkohola, siromaštvo na kiselinama, naprava droždja (škorupa) i tomu slična.

Sa tim pretpostavkama lahko je razumljivo, da glavni razlog, da se pokvari vino određeno za kućnu potrebu, leži u tomu, što se običaje to vino čuvati u samoj jednoj bačvi, iz koje se malo po malo dnevno toči koliko je potrebno za kuću, dok ju se potpuno ne isprazni. Svatko može razumjeti, što će se dogoditi sa takvim vinom: prve dneve biti će zdravo i dobro, al će ga doskora pokriti cvijet, i dok bude konoba hladnija još će se nekako proći, al kad se temperatura digne na 18—20° C, onda će se početi razmnožavati ocatne klice i vino postane ljuto (octeno).

Neki to misle zaprečiti time, postavljajuć na vranj (tapun) takozvane čisteće čepove, što nisu nego proste oduške (valvole) sadržavajuće glicerin, alkohol, sumpornu vodu ili drugu antiseptičnu sadržinu, kroz koju mora prolaziti zrak, da se tobož čisti, za unići u bačvu. Mora se pak opaziti, da s tem oduškama nije nikada potpuno zaprečena bolest, te ako bi i bila, već se nalaze u vinu klice bolesti

od prije, koje oživu sa zrakom, što ulazi u bačvu, pak bio ovaj još čišći.

Medjutim ima dosta sredstava u konobi, kojima se može uzdržati zdravo vino do zadnje kapi. Vrlo je zgodno ispuniti onaj prazni prostor nad vinom sa ugljičnom kiselinom, kako se običaje činiti za uzdržati pivu ili sa sumpornim kisom, koga proizvajaju sumporni trakovi, kad ih se užge i spusti u bačvu ili dodav određenu količinu sodnog bisulfata. Opaža se pak, da prvo sredstvo sa ugljičnom kiselinom nije praktično, dočim drugo sa sumpornim trakovima upliva nepovoljno na vino, navlastito ako ga se preveć odimi.

Da se pak može uzdržati vino zdravo do zadnje kapi, navesti ćemo jedan posve jednostavan i jeftin način.

Prije svega ne treba zaboravati, da vino određeno za kućnu porabu, treba isto tako kao i ono određeno za prodaju, najmanje dva puta pretočiti: u decembru-januaru i u marcu-aprilu. Ova se radnja mora obaviti navlastito za lahka vina, koja se težje uzdrže. A pretočiti treba i poluvino ili bivandu, koje ide u pogibelj da ide na mufu. Dok je vino u punim bačvama, buduć neprestano kroz duge ishlapljuje, to ga treba svaki tjedan najmanje jedanput nadoljevati, da bude bačva vazda do vrha puna.

Kad se pak to vino počme upotrebljavati, tad se ona bačva u kojoj se nalazi razdijeli u manje posude i to na taj način, da se može potrošiti sadržinu, bez da vino ostane na dulje vrijeme izloženo zraku. Da se to bolje razumije, evo praktičnog primjera. Recimo, da smo za kućni potrošak pustili 10 hl vina. Mjesto da se tih 10 hl drži u jednoj samoj posudi, biti će bolje podijeliti to u više bačvica: stavimo dvije bačvice po 300 litara, jedna od 200 l, jedna od 100 l, jedna od 50 l, a ostalih 50 l u opletene bocune (damižane).

Najpre se počme upotrebljavati bačvicu od 50 l, napuniv njome butiljke od 1 litre. Kad smo potrošili ove, tad se uzme onu od 100 litara, od kojih se 50 l stavi opet u bu-

tiljke od 1 litre, a drugih 50 l u bačvicu, koja nam je bila ostala prazna od prije, kad smo iz nje bili napunili butiljke, a koju smo bili medjutim dobro zasumporali, da se ne pokvari. Da dalje ne duljimo, lahko se razumije kako se dalje postupa, naime da se ono vino, koga se dnevno troši nosi na stol u butilkama od 1 litre, a kad se ove izprazne, tad ih se ponovno napuni iz damižana ili manjih bačvica, a ove pak iz većih.

Kad se napunjuju butiljke iz bačvice, tad je bolje pretočiti vino sa gomom, neg li kroz čep. Kroz tapun se stavi u bačvicu gomu od po prilici 1 cm promjera, al ne da tiče dno, od koje drugi kraj nek doseže do grla butiljaka, koje se postave pred bačvicu. Usisav jedanput vino, ovo će kroz gomu malo po malo teći u pojedine butiljke, koje ćemo tako napuniti, da preostane sasna malo zraka izmed vina i čepa. Čepove čunjasta oblika od dobrog pluta, zabije se u butiljke samom rukom. Dakako da butiljke treba prije punjenja dobro oprati. Ako su preveć blatne, tad se upotrebi topla voda u kojoj je 2 ‰ sode, iza česa treba više puta oprati u čistoj vodi.

Na ovaj se način zadade malko posla, al time uživa obitelj kroz cijelu godinu zdravo i prijatno vino. I. Mahulja.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Slovenjemgradu,

reg. zadr. z neom. zav.

ki bo v nedeljo dne 11. avgusta 1912 ob 4. uri popoldne v uradnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1911.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Predavanje nadrevizorja Vlad. Pušenjak iz Maribora.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov.

K obilni udeležbi vabi

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Osilnici,

registrovane zadruge z neomejeno zavezo

ki se vrši dne 24. julija 1912 ob 4. uri popoldne v župnišču.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo o izvršeni reviziji.
3. Potrjenje računov za l. 1911.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijskega društva za topliško občino v Toplicah,

registr. zadr. z om. zav.

ki se bo vršil dne 21. julija 1912 ob 4. uri popoldne pri načelniku Ivanu Pezdire-u v Dol. Sušicah.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1911.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času, vsled prepičte vdeležbe ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drugi občni zbor ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijskega društva za Kamnik in okolico,

reg. zadr. z om. zav.,

ki se bo vršil dne 28. julija 1912 ob pol 3. uri popoldne pri Krištofu.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1911.
5. Dopolnilna volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Vabilo na drugi občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Jesenicah,

reg. zadr. z neomejeno zavezo

ki se vrši v nedeljo dne 28. julija 1912 ob 4. uri popoldne v župnišču.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1911.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

NB. Ta občni zbor je sklepčen pri vsakem številu navzočih članov po § 33. zadružnih pravil, ker dne 23. junija sklicani občni zbor ni bil sklepčen. Odbor.

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
na Raki,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva.		K
Posojila	152.695	29
Inventar premični	160	92
Zaostale obr. posojil	1.126	18
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000	—
Gotovina koncem l. 1911	5.844	43
Skupaj	160.826	82
Pasiva.		K
Deleži	562	—
Hranilne vloge s kapitalizo-	128.280	93
vanimi obrestmi	26	127
Tekoči račun z zvezo	801	53
Predplačane obresti posojil	3.700	75
Rezervni zaklad	1.354	61
Čisti dobiček	160.826	82
Skupaj	160.826	82
Denarni promet	K	233.542
Stanje članov začetkom l. 1911		247
Pristopilo		37
Odpadlo		3
Stanje koncem l. 1911		281

Bilanca
Ljudske hranilnice in posojilnice
v Metliki,
reg. zadr. z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva.		K
Posojila	119.165	89
Inventar premični	209	54
Zaostale obresti posojil	5.870	29
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000	—
Prehodni	653	96
Gotovina 31. decembra 1911	3.858	91
Skupaj	130.758	59
Pasiva.		K
Deleži	298	—
Hranilne vloge s kapitalizo-	123.594	58
vanimi obrestmi	3.991	—
Tekoči račun z zvezo	63	87
Predplačane obresti posojil	2.216	93
Rezervni zaklad	594	21
Čisti dobiček	130.758	59
Skupaj	130.758	59
Denarni promet		116.906
Stanje članov začetkom l. 1911		148
Pristopilo		1
Izstopilo		1
Stanje koncem l. 1911		148

Bilanca
Okrajne posojilnice
v Mokronogu,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva.		K
Posojila	182.590	83
Tekoči račun z zvezo	560	—
Inventar premični	472	36
Zaostale obresti posojil	11.568	73
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000	—
Tekoči račun s člani	19.774	46
Naložen denar	3.000	—
Gotovina 31. decembra 1911	11.391	80
Skupaj	230.358	18
Pasiva.		K
Deleži	3.486	—
Hranilne vloge s kapitalizo-	218.173	03
vanimi obrestmi	79	69
Predplačane obresti posojil	7.829	88
Rezervni zaklad	789	58
Čisti dobiček	230.358	18
Skupaj	230.358	18
Denarni promet		303.212
Stanje članov začetkom l. 1911		186
Pristopilo		14
Odpadlo		24
Stanje koncem l. 1911		176

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Stari Loki,
reg. zadr. z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva.		K
Posojila	243.457	—
Tekoči račun z zvezo	144.242	—
Inventar premični	752	23
Zaostale obresti posojil	3.761	42
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000	—
Delež pri Zadrudni tiskarni	1.000	—
Prehodni	522	99
Gotovina 31. decembra 1911	3.125	63
Skupaj	397.861	27
Pasiva.		K
Deleži	560	—
Hranilne vloge s kapitalizo-	375.288	58
vanimi obrestmi	909	01
Predplačane obresti posojil	19.940	08
Rezervni zaklad	1.163	60
Čisti dobiček	397.861	27
Skupaj	397.861	27
Denarni promet	K	340.510
Stanje članov začetkom l. 1911		262
Prirastlo		20
Odpadlo		2
Stanje koncem l. 1911		280

Bilanca
Posojilnice v Zatičini,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva.		K
Posojila	85.188	—
Tekoči račun z zvezo	9.183	—
Inventar premični	117	02
Zaostale obresti posojil	687	35
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000	—
Delež pri Ljudski posojilnici	4	—
Prehodni	100	—
Gotovina 31. decembra 1911	1.254	05
Skupaj	97.533	42
Pasiva.		K
Deleži	726	—
Hranilne vloge s kapitalizo-	93.171	—
vanimi obrestmi	1.417	37
Predplačane obresti posojil	1.299	04
Rezervni zaklad	920	01
Čisti dobiček	97.533	42
Skupaj	97.533	42
Denarni promet	K	211.297
Stanje članov začetkom l. 1911		76
Pristopilo		5
Odpadlo		—
Stanje koncem l. 1911		81

Bilanca
Posojilnice v Sv. Križu pri
Kostanjevici,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva.		K
Posojila	558.297	86
Inventar premični	148	36
Inventar nepremični	139	89
Zaostale obresti posojil	7.978	22
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000	—
Tekoči račun poštne hranil.	100	—
Gotovina 31. decembra 1911	8.532	81
Skupaj	576.197	14
Pasiva.		K
Deleži	11.170	—
Hranilne vloge s kapitalizo-	275.069	85
vanimi obrestmi	250.724	—
Tekoči račun z zvezo	3.243	18
Predplačane obresti posojil	2.831	51
Rezervni zaklad s pristopn.	24.772	13
Čisti dobiček	5.386	47
Skupaj	576.197	14
Denarni promet	K	391.368
Stanje članov začetkom l. 1911		1024
Pristopilo		25
Odpadlo		78
Stanje koncem l. 1911		971

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Metliki,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva:		K
Posojila		452.222·44
Terjatve na gozdu		14.020·50
Inventar premični		282·23
Inventar nepremični		30.007·71
Zaostale obresti posojil		16.480·49
Zaostale obresti od posojil na gozdu		734·91
Zaostale obresti na zemljišču		16·50
Delež pri Zadr. zvezi		400—
Delež pri Zvezi slov. zadrug Delnice		1.500—
Terjatve na odprod. zemlj.		429—
Gotovina 31. decembra 1911		8.619·29
Skupaj		525.713·07
Pasiva:		K
Deleži		1.972—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi		237.006·83
Tekoči račun z zvezo		245.553—
Predplačane obresti posojil		403·06
Predplačane obresti posojil na gozdu		2·26
Rezervni zaklad		40.362·25
Čisti dobiček		413·67
Skupaj		525.713·07
Denarni promet	K	468.492·75
Stanje članov začetkom l. 1911		975
Prirastlo		21
Odpadlo		10
Stanje koncem l. 1911		986

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Šmarjeti,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva:		K
Posojila		110.991·81
Inventar premični		169·92
Zaostale obresti posojil		1.594·23
Delež pri Zadr. zvezi		1.000—
Gotovina 31. decembra		2.037·81
Skupaj		115.793·77
Pasiva:		K
Deleži		356—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi		102.562·60
Tekoči račun z Zvezo		11.404—
Predplačane obresti posojil		428·29
Rezervni zaklad z obrestmi		483·35
Čisti dobiček		559·53
Skupaj		115.793·77
Denarni promet	K	137.384·71
Stanje članov začetkom l. 1911		156
Prirastlo		22
Odpadlo		—
Stanje koncem l. 1911		178

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Zgornjem Tuhinju,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva:		K
Posojila		88.400·50
Tekoči račun z Zvezo		212.070—
Inventar premični		35—
Zaostale obresti posojil		980·82
Vrednost tiskovin		377·60
Delež pri Zadr. zvezi		1.000—
Delež pri Kitarskem društvu v Domžalah		100—
Delež pri Ljudski posojilnici		4—
Gotovina 31. decembra 1911		6.086·36
Skupaj		309.054·28
Pasiva:		K
Deleži		474—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi		303.625·90
Predplačane obresti posojil		467·84
Rezervni zaklad		4.247·85
Čisti dobiček		238·69
Skupaj		309.054·28
Denarni promet	K	273.112·48
Stanje članov začetkom l. 1911		212
Prirastlo		30
Odpadlo		5
Stanje koncem l. 1911		237

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Toplicah,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva:		K
Posojila		126.762·14
Tekoči račun z Zvezo		23.973—
Inventar premični		600—
Zaostale obresti posojil		1.962·38
Delež pri Zadr. zvezi		1.000—
Stalna vloga pri Zadr. zvezi		3.000—
Naložen denar		21.088·98
Obresti istega		1.001·68
Gotovina 31. decembra 1911		1.404·93
Skupaj		180.793·11
Pasiva:		K
Deleži		474—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi		173.222·51
Predplačane obresti posojil		322·79
Rezervni zaklad		5.786·30
Čisti dobiček		987·51
Skupaj		180.793·11
Denarni promet	K	231.795·85
Stanje članov začetkom l. 1911		207
Prirastlo		32
Odpadlo		2
Stanje koncem l. 1911		237

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Mengšu,
reg. zadr. z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva:		K
Posojila		245.191·92
Tekoči račun z zvezo		144.438—
Inventar premični		48·96
Zaostale obresti posojil		2.533—
Obresti deležev		200—
Tekoči račun s člani		42.597·25
Delež pri Zadr. zvezi		1.000—
Delež pri Slamnikarski zadr.		1.000—
Delež pri Unionu		1.000—
Delež pri Zadr. tiskarni		1.000—
Delež pri Ljudski posojilnici		4—
Gotovina 31. decembra 1911		3.177·85
Skupaj		442.190·98
Pasiva:		K
Deleži		1.008—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi		423.606·70
Predplačane obresti posojil		319·96
Rezervni zaklad		15.661·33
Čisti dobiček		1.594·99
Skupaj		442.190·98
Denarni promet	K	523.073·33
Stanje članov začetkom l. 1911		495
Prirastlo		21
Odpadlo		12
Stanje koncem l. 1911		504

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Loškem potoku na Tabru,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva:		K
Posojila		325.063·80
Inventar premični		500—
Zaostale obresti posojil		4.915·08
Delež pri Zadr. zvezi		1.000—
Naložen denar		2.000—
Gotovina 31. decembra 1911		10.524·53
Skupaj		344.003·41
Pasiva:		K
Deleži		506—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi		330.687·77
Tekoči račun z zvezo		41—
Predplačane obresti posojil		678·91
Rezervni zaklad		9.045·10
Čisti dobiček		3.044·63
Skupaj		344.003·41
Denarni promet	K	372.003·50
Stanje članov začetkom l. 1911		234
Prirastlo		20
Odpadlo		1
Stanje koncem l. 1911		253